

Kokemuksia kentältä

Potentiaali-hankkeen webinaari 21.9.2021

Ohjelma 21.9.2021

12.30–12.40 Hankkeen esittely ja alkusanat: Sari Miettinen, projektiasiantuntija, Turun yliopisto, Tulevaisuuden tutkimuskeskus

12.40–13.45 Kokemuksia kentältä:

- **Gradian tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman kehittämistyö**, Johanna Pitkänen, asiantuntija, Jyväskylän ammattikorkeakoulu ja Ari Porki, asiantuntija, Gradia Jyväskylä, ohjaus- ja urapalvelut
- **Yhdenvertaisuus opetuksessa- ja ohjauksessa -verkkokurssi** Riikka Michelsson, lehtori ja Mervi Pasanen, lehtori, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, ammatillinen opettajakorkeakoulu

Pieni tauko

13.50–14.30 [Potentiaalipolku.fi](https://www.potentiaali.fi) -sovelluksen esittely ja testaus, Maija Kerkola, projektipäällikkö, Hämeen ammattikorkeakoulu, HAMK Edu - tutkimusyksikkö

14.30–14.45 Yhteenveto

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Webinaarin toimitasäännöt

1. Pyri rakentavaan keskusteluun ja puheenvuoroihin. Kohdista kritiikki asiaan, älä ihmiseen.
2. Muilla osallistujilla voi on erilainen tausta, mieltymykset ja elämäntilanne kuin sinulla. Ota siis tämä huomioon keskustellessasi.
3. Älä oletta, vaan kysy. Emme voi tietää toisen kokemusta, ajatuksia, elämäntilannetta tai itsemääritellyä identiteettiä.
4. Huolehdi, että kaikki halukkaat tulevat keskustelussa kuulluiksi ja pääsevät osalliseksi.
5. Tyhmiä kysymyksiä saa kysyä ja mokat ovat sallittuja. Annetaan toisillemme tilaa erehtyä ja ollaan armollisia, itsellemme ja muille.
6. Syrjivä tai sortava kielenkäyttö ei ole sallittua.

Potentiaali-hankkeen toteuttajat:

OPIKELUN JA
KOULUTUKSEN
TUTKIMUSSÄÄTIÖ

NUORISOTUTKIMUSSEURA RY.
NUORISOTUTKIMUSVERKOSTO

Koordinaatio: Tulevaisuuden tutkimuskeskus, Turun yliopisto
Kesto: 1.4.2019–31.12.2021
Päärahoittaja: Sosiaali- ja terveysministeriö / Euroopan sosiaalirahasto,
Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020 (hankekoodi S21690)

TURUN
YLIOPISTO

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Mitä?

- Tavoitteena lisätä ohjaus- ja opetustyön ammattilaisten osaamista tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämisestä käytännössä eli esim. miten sukupuoli ja muut yksilöiden väliset erot tulisi ottaa huomioon opetuksessa ja ohjauksessa
- Hankkeen toiminta tähtää koulutuksen ja ammattien segregaaation (eriytyminen sukupuolen mukaan) purkamiseen
- Tuotamme tietoa ja kehitämme konkreettisia menetelmiä ohjaus- ja opetustyön tueksi
- Koulutamme:
 - Ohjaustyötä tekeviä eri organisaatioissa kuten Ohjaamot, nuorisotoimi, TE-toimistot
 - Ohjaus- ja opetustyötä tekeviä yläkouluissa ja toisella asteella

Miksi tärkeää?

Koulutuksen ja ammattien jakautuminen voimakkaasti naisten ja miesten aloihin tuottaa aiheuttaa haasteita sekä yhteiskunnan että yksilön tasolla:

- Palkkaerot, vanhemmuuden kustannusten epätasainen jakautuminen, töiden arvostus yhteiskunnallisesti
- Tarjolla olevat työt ja työvoima eivät kohta (kohtaanto-ongelma)
- Maailmojen ja kokemusten eriytyminen: vaikutus segregoituneen alan palveluihin ja tuotekehitykseen
- Yksilön ja yhteisön hyvinvointi → normit ja oletukset voivat estää yksilöä toimimasta yhteiskunnassa

Hankkeessa tuotetaan

- Yhdenvertaisen ohjauksen malli
- Potentiaali-hanke suosittelee -videolista & keskustelukysymykset
- Potentiaalipolku-sovellus ohjauksen tueksi: www.potentiaalipolku.fi
- Malli tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman toteuttamiseksi oppilaitoksissa
- Malli turvallisemman tilan periaatteiden luomiseen oppilaitoksissa ja organisaatioissa
- Osallistava työpajamalli tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusteemojen käsittelyyn oppilaitoksissa
- Yhdenvertaisuus opetuksessa ja ohjauksessa -verkkokurssi
- Yksittäisiä harjoituksia ja välineitä tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvien teemojen ja segregaaation käsittelyyn oppilaitoksille, järjestöille, kuntien ohjauspalveluille
- Myyttejä purkava videosarja

www.potentiaalihanke.fi/materiaalit/

Potentiaalihanke.fi

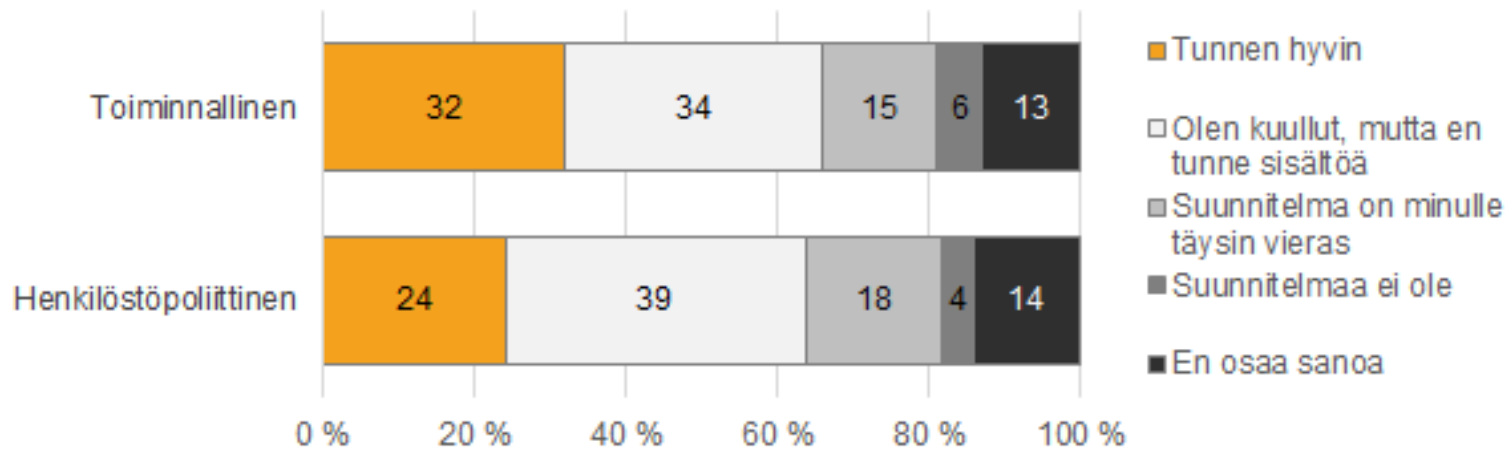

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Tasa-arvotyö oppilaitoksissa?

- Potentiaali-hanke toteutti 2020 kyselyn (N=709) opetus- ja ohjaustyötä tekeville. Vastaajista 72 % työskenteli peruskoulussa tai toisella asteella.
- Vastaajien työpaikoista suurimmassa osassa oli toiminnallinen ja henkilöstöpoliittinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma (=tayv-suunnitelma), mutta niiden sisällöt olivat suurelle osalle vieraita.
- Toiminnallisella tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmalla pyritään tekemään opetus- tai ohjausympäristöstä turvallinen ja vastaanottava. Suunnitelma on lakisääteinen.
- Suunnitelma ja sitä pohjustava valmistelu auttavat työntekijöitä ohjaustilanteissa. Suunnitelmassa voidaan esimerkiksi ennakoida tilanteita, joissa ohjattava tarvitsee erityistä tukea tosiasiallisesti tasa-arvoisen ja yhdenvertaisen kohtelun varmistamiseksi.

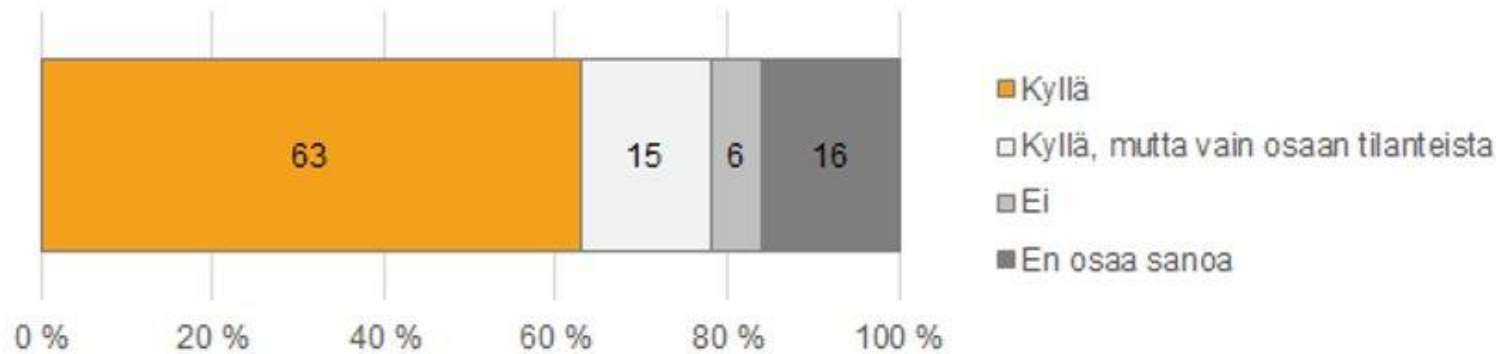
Tunnetko työpaikkasi tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat? (% , kaikki työpaikat)

Tuloksia hankkeen kyselystä 2020.

Vastaajia 709.

Onko työpaikallasi ohjeita tai toimintamalleja tilanteisiin, joissa havaitaan opiskelijoihin/ohjattaviin kohdistuvaa kiusaamista, häirintää tai syrjintää? (% , kaikki työpaikat)

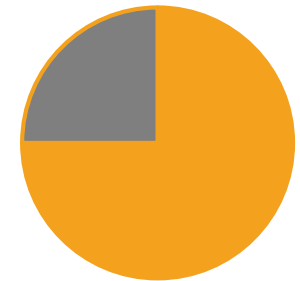

Puuttuva tayv-suunnitelma, puuttuvat toimintamallit?

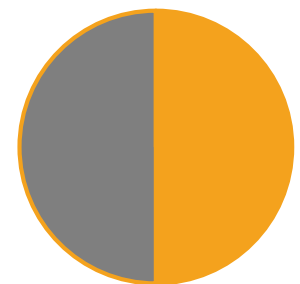
- Kyselyn tulosten mukaan suunnitelman puuttuminen ennakoisi sitä, että ohjauksen toimintamallit eivät konkreettisesti edistä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista.
- Kolme neljäsosaa suunnitelman hyvin tuntevista koki, että työpaikka on ohjeistanut työntekijöitä kohtaamaan useanlaisia kiusaamis-, häirintä- ja syrjintätilanteita.
- Osuus oli alle puolet, mikäli vastaaja ei tuntenut työpaikkansa suunnitelmaa tai sitä ei ollut.

Toimintamallit kiusaamis-, häirintä- ja syrjintätilanteisiin

Tuntee tayv-suunnitelman

■ Tiedossa ■ Ei tiedossa
Ei tunne tayv-suunnitelmaa

Kuivakka laki vs. konkretia?

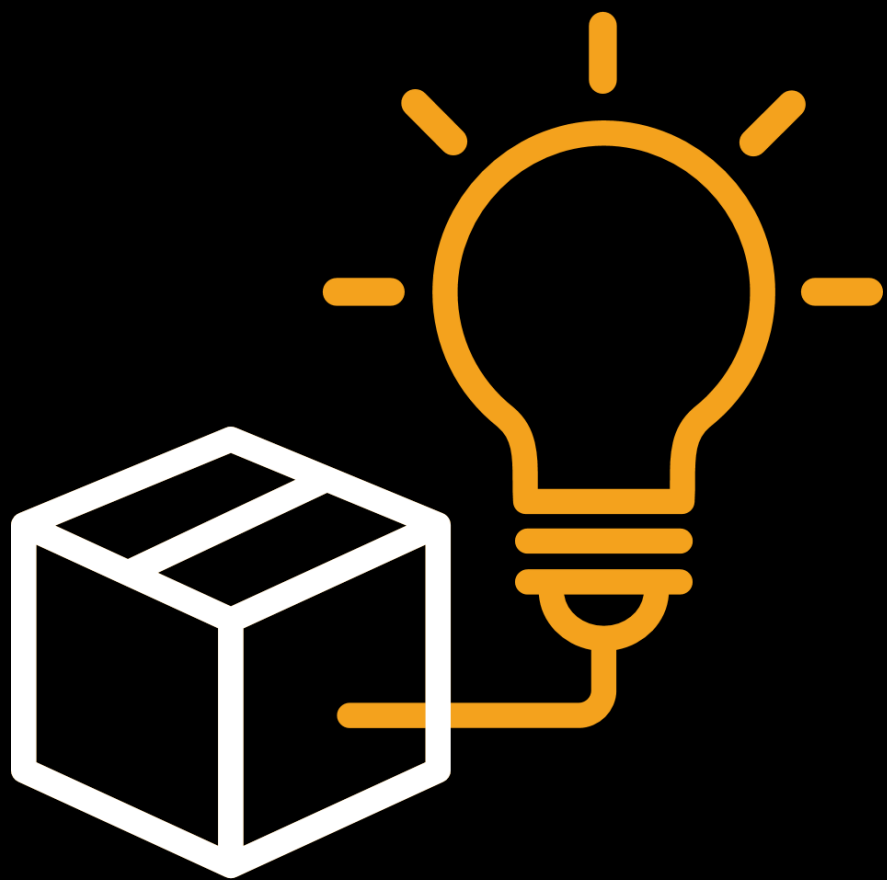
- » Ei tärkeää vain siksi, että laki näin määrää, vaan jotta osataan kehittää ja arvioida omaa toimintaa.
- » Ei riitä, että puututaan vain syrjintään, vaan tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta tulee edistää aktiivisesti
- » Tasa-arvoinen kohtelu ja mahdollisuudet ovat jokaisen ihmisen perusoikeuksia

- Yksilön hyvinvointi
- Toimijuuden vahvistuminen
- Kuuluminen yhteiskuntaan
- Yksilön koko potentiaalin hyödyntäminen

Gradian tasa-arvo- ja yhdenvertaisuus- suunnitelman kehittämistyö

Johanna Pitkänen, asiantuntija,
Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Ari Porki, asiantuntija,
Gradia Jyväskylä, ohjaus- ja urapalvelut

Vapauta potentiaalisi.

┌ **Potentiaali** ─┐

Yhdenvertaisuus opetuksessa ja ohjauksessa - verkkokurssi 5 op

Mervi Pasanen ja Riikka Michelsson
JAMK Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Yhdenvertaisuus opetuksessa ja ohjauksessa AL00BP15-3001 syksy 2021

Työpöytä / Omat kurssit / AL00BP15-3001

Tervetuloa!

Tervetuloa Yhdenvertaisuus opetuksessa ja ohjauksessa 5 op- verkkokurssille. Tämä verkkokoulutus toteutetaan Potentiaali - Stereotyyppiä purkavan ohjauksen kehittämissuunnitelmassa ja on kehitetty yhteistyössä OSMO2 - Monikulttuurista osaamista Ompa-ohjelmassa -projektin kanssa. Hanke saa Euroopan sosiaalirahaston tukea.

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Hallintatyökalut

Muokkaa tilaa

Muokkaa kurssin asetuksia

Pilota kurssi

Sitä kurssi roolukorin

Aseta kurssilavain

Ovallinajat

Kurssin arvostelut

Vaihda roolia Opettaja

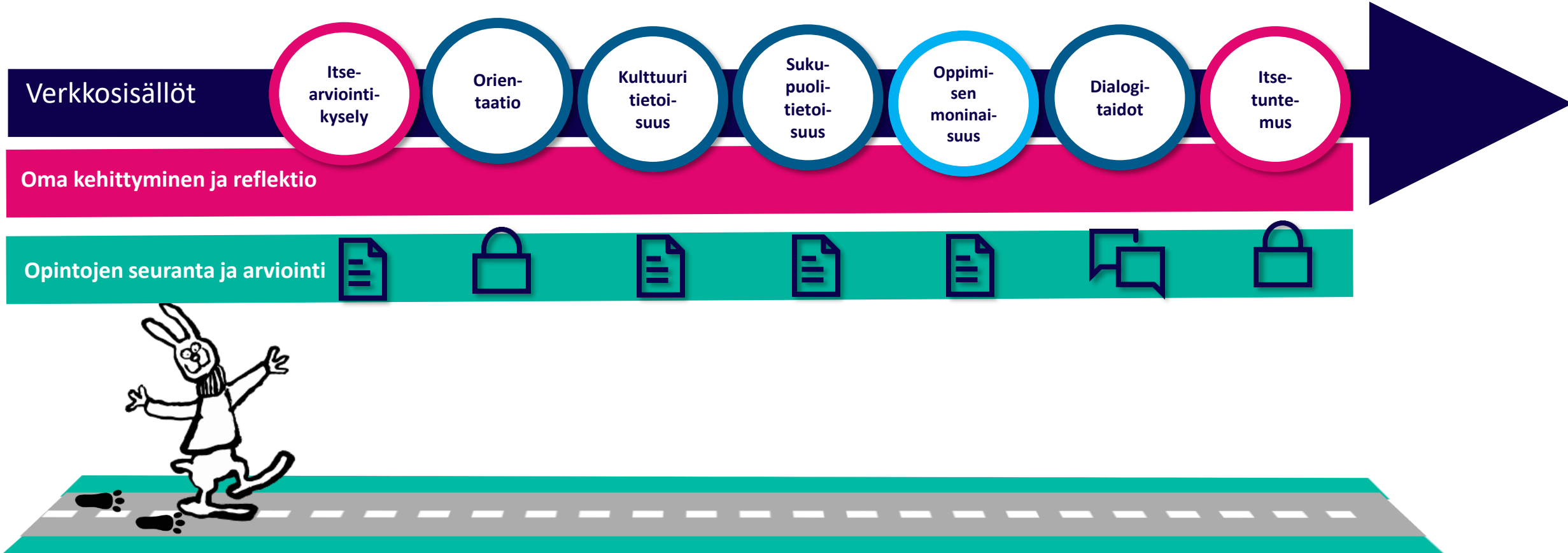
**Istuta
oivalluksen
siemen.**

Potentiaali

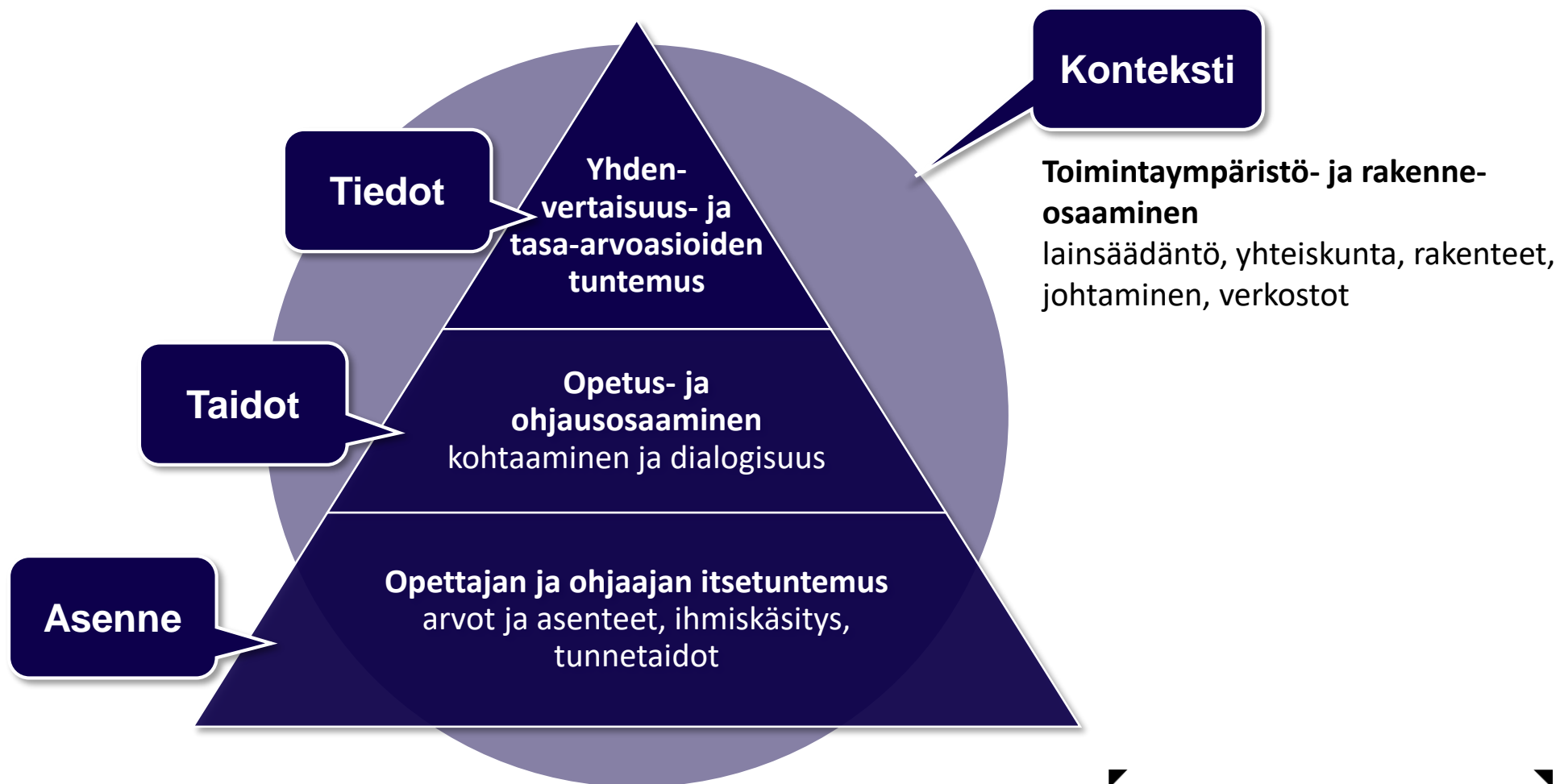
Yhdenvertaisuus opetuksessa ja ohjauksessa -verkkokurssi 5 op

JAMK Ammatillinen opettajakorkeakoulu

- pilottitoteutus 1.1.-30.4.2021
- toinen toteutus 1.9.-30.11.2021
- pakollinen opintojakso opettajankoulutuksessa
- valinnainen opintojakso avoimessa amkissa ja opinto-ohjaajankoulutuksessa

Yhdenvertaisuusosaaminen

Muita havaintoja

”hoksauttamista”

- Oman toiminnan havainnointi ja reflektointi tärkeää
- Tietoisuuden lisääminen tärkeää
- Materiaaleihin perehtyminen ja keskusteluihin osallistuminen on avannut omaa ajattelua
- Yhdenvertaisuutta ei ole se, että kaikkia ohjataan samalla tavalla.
- Ohjaaminen on haastavaa silloin, jos asiakkaalla/opiskelijalla ei ole itsellään käsitystä tai unelmia tulevaisuuden suhteen.
- ”Tarvitsen vielä rohkeutta puuttua rakentavasti tilanteisiin, joissa yhdenvertaisuus ei mielestäni toteudu.”
- ”Omien arvojen ja piiloarvojen pohdintaan sai materiaaleja, ja niitä heräteltiin tehtävien avulla mielestäni hyvin. Erityisesti pidin Ajankohtaisia uutisia -tehtävästä.”
- Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelu ja -suunnitelmat: miten keskustella ja viedä eteenpäin työyhteisössä

Dialogitaidot

Dialogitaitojen merkitys osallistujille

"Kurssin aikana kohtasin puhuttelevia aiheita ja minulle vahvistui ajatus siitä, miten vaatii suurta herkkyyttä, ettei tahattomasti toimi vastoin, mitä haluaisi viestiä"

"Olen kiinnostunut erityisesti omien dialogitaitojeni kehittämisestä, koska haluaisin oman toista kunnioittavan asenteeni välittyvän ihmiselle, jonka kohtaan."

"Koin myös erittäin avartavana dialogiosion, sillä olen ajatellut, että olen ihan hyvä käymään dialogia, mutta sitten dialogisiin menetelmiin ja videoihin tutustuessani huomasin, että joo minulla on hyvä pohja dialogisuudessa, mutta on myös kehityskohteita, joita voisi vielä harjoitella enemmän."

"Minun pitää vielä kehittyä dialogisessa ohjauksessa. Antaa aikaa vastauksille ja ajatuksille. Myöskin oikeanlaisten kysymysten esittäminen on vaikeaa, helposti lähdän johdattelemaan vastausta. Tehtävänä olleet harjoitteet vaativat sitä, että oikeasti olet läsnä ilman kiireen tunnetta ja olet valmistautunut tilanteeseen."

"Etukäteen toivoin saavani myös konkretian tasolla olevia työkaluja näiden asioiden tuomiseksi paremmin osaksi työtäni ja esimerkiksi dialogitaitojen osiosta sellaisia löytyi paljon."

Dialoginen työskentelyote ja tasa-arvoinen kohtelu ovat useimmille kollegoilleni nähdäkseen vieraita niin käsitteinä kuin konkreettisenä toimintana. Toivoisin että he osallistuisivat samanlaiseen koulutukseen, jotta voisimme yhteisesti kehittää toimintaamme enemmän valmennukselliseen suuntaan."

Minua on puhutellut tähän kurssiin liittynyt dialogiosuus erityisen paljon. Teamsissä toimiminen voidaan toteuttaa tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäen, kun vain asiaan kiinnitetään huomiota... käytetään dialogia edistäviä menetelmiä sen jatkuvan puheenvuoropallottelun sijaan."

Lisätietoa: Miten dialogitaidot tukevat yhdenvertaisuutta opetuksessa ja ohjauksessa -artikkeli; lyhytlinkki <https://bit.ly/DialogitaidotJaYhdenvertaisuus>

Potentiaalihanke.fi

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Keskeiset dialogitaidot ohjauksessa

1. Keskity eli ole läsnä
2. Kunnioita
3. Kuuntele
4. Kysy tiedustelevin, avoimin kysymyksin
5. Kannusta ja kannattele dialogia
6. (K= kehitteillä oleminen ja sen sietäminen)

Tauko 5 min

Potentiaalipolku.fi

Maija Kerkola
Hämeen ammattikorkeakoulu /
Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Potentiaalipolku.fi

- Tarkoitettu käytettäväksi ensisijaisesti mobiililaitteilla.
- Käyttöliittymä mukailee mobiiliapplikaatiota, vaikka käytännössä se on mobiiliapplikaatiolta näyttävä www-sivusto.
- Teknisesti sovellus on toteutettu käyttäen vapaan lähdekoodin Onsen.io -sovelluskehystä.
- Vastaajien henkilöllisyys ei ole tunnistettavissa
- Maksuton
- Kehitetty tutkimuskäyttöön, ei kaupallinen versio

Käyttötarkoitus

- Soveltuu yläkoulujen ja toisen asteen (ammattilliset oppilaitokset ja lukiot) opiskelijoiden uraohjauksen "työkaluksi"
- Kannustaa opiskelijaa pohtimaan omaa tulevaisuutta, omiin uravalintoihin vaikuttavia tekijöitä ja rohkaista opiskelijaa tekemään itselle sopivia valintoja.
- Auttaa opiskelijaa tunnistamaan koulutuksiin ja työelämään liittyviä oletuksia, sekä niiden vaikutuksia oman tulevaisuuden suunnitteluun.
- Puheeksi ottaminen...

Sovelluksen sisältö

- Opiskelijalle esitetään 30 väittämää, joihin jokainen vastaa itsenäisesti.
- Sen jälkeen opiskelija voi lähettää antamansa vastaukset omaan sähköpostiin ja esiin nousseita asioita voidaan pohtia yhdessä ohjaajan kanssa.
- Annettuihin vastauksiin perustuen opiskelija saa jokaisen vastauksen kohdalla pohdittavaksi erilaisia vinkkejä ja lisämateriaalia oman koulutus- ja työuran suunnitteluun.
- Tietopakettiosioista löytyy lisäksi itsearviointitestejä ja tietoa mm. koulutusvalinnoista, työnhausta ja oppimisen tuesta.

Opiskelijan toimijuuden vahvistaminen

- Tunnistaa oman osaamisen
- Tunnistaa omat vahvuudet
- Tunnistaa omat arvot
- Tunnistaa elinympäristöstä tulevat esteet ja rajoitukset
- Tunnistaa omat kiinnostuksen kohteet
- Tunnistaa omat kehittämiskohteet
- Tunnistaa mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämäntulkkuun

Toimijuuteen vaikuttavat tekijät

- Sitkeys (pitää kiinni omista tavoitteista, tahdonvoima)
- Perhe (perheeltä saatu tuki ja omaksutut taidot)
- Kyky vastustaa (ei hyväksy eriarvoisuutta, syrjintää ja omaa kyvyn puolustaa omaa identiteettiä)
- Kyky navigoida (osaa toimia institutionaalisissa rakenteissa, löytää esim. koulujen ohjauspalveluita ja te-palveluita)
- Sosiaaliset taidot (ihmiset ja verkostot joista saa tukea)
- Kommunikatiivisuus (vuorovaikutustaidot)

Yosso 2005, Toiviainen 2019, ss.47-48

Tutkimustietoa

- Nuorten näkemykset omasta elämästä ja siihen liittyvistä tekijöistä heijastavat heidän arkiympäristöä. Sitä jossa he elävät.
- Päätöksiin vaikuttavat lähipiirissä opitut, kuullut ja koetut asiat.
- Nuoret ovat kasvaneet käyttämään heidän kasvuympäristössä käytettyjä käsitteitä, ovat tottuneet ”luokittelemaan” asioita tietyllä tavalla ja ovat sisäistäneet ympäristön käyttämiä toimintamalleja.
- Jokaisessa kulttuurissa kiertää yleistyneitä odotuksia siitä, miten elämän tulisi edetä, mikä on ”normaalia” ja mikä on yleisesti hyväksyttyä.

Toiviainen, S. (2019) Suhteisia elämänpolkuja - yksilöiden elämänhallintaa? Koulutuksen ja työn marginaalissa olevien nuorten toimijuus ja ohjaus, s. 34-35

Potentiaalipolku.fi

- Avaa ja testaa sovellus puhelimellasi osoitteessa:
www.potentiaalipolku.fi
- Työskentelyaika: 10 min
- Anna sen jälkeen palautetta Mentimeterin kautta (kolme kysymystä).

Osoite ilmestyy chattiin:

<https://www.menti.com/qfjgebc4ju>

Minkä koit kiinnostavimmaksi asiaksi Potentiaalipolussa?

Mentimeter

Itsearviointi	lisävinkit ja linkit muille sivustoille	Mt-jutut
Kysymykset	Kysymykset olivat hyvin aseteltuja ja kannustivat pohdintaan	Itsearviointi
"Välipalautteet" osioiden välillä	Linkkivinkit	Polku kyseli melko paljon samoja asioita kuin mitä yläasteella jo kysytään. Mutta tulevaisuuteen liittyvät Potentiaalipolun kysymykset olivat mielenkiintoisimpia. T: Poika 9. luokalta
Selkeys kysymyksissä ja hienot välitekstit eri osioiden välillä olivat motivoivia jatkamaan.	Kysymykset syrjinnästä sekä tuesta tehdä omannäköisiä valintoja	Toimii erinomaisesti puhelimessa, hyvä rakenne ja pituus.
Rohkeita kysymyksiä mm. oman lähipiirin kyvystä tukea	itsearviointi	Lisätiedon tarjoaminen linkkien muodossa. Tosin, lukevatko nuoret niitä? Positiivinen palaute yhteenvedossa oli hyvä.

Hankkeen tuottamat materiaalit löydät osoitteesta:

<https://www.potentiaalihanke.fi/materiaalit/>

Materiaaleja lisätään sitä mukaa, kun niitä valmistuu.

Yhteenveto

Kirjoita 1-3 asiaa mitä viet tästä webinaarista omaan työhösi (ajatus, tunne, menetelmä)

Osoite ilmestyy chatiin:
<https://www.menti.com/xh5gu2ik2v>

1-3 asiaa mitä viet tästä webinaarista omaan työhösi (ajatus, tunne, menetelmä)

opiskelijoiden tukeminen
hyödyt jatkotyöhön
potentiaalifi-sovellus
rohkeus potentiaalipolku
potentiaalipolkufi potentiaalipolku-peli
jatkohanke keskeiset dialogitaidot uudet työkalut
hoks-keskustelut itsearviointi ja pohdinta
tulevat materiaalit työelämänaktivointi
toimintaa tasa-arvoon
potentiaalipolku-sovellus
potentiaalipolkukysym

Koulutusta tarjolla!

Potentiaalin aamukahvit: Myytit myttyyn! Uskomuksia ja oletuksia koulutus- ja uravalinnoista

- Perjantaisin 8.10., 12.11. ja 3.12. klo 9–10

Potentiaalin toiminnalliset koulutusiltapäivät:

- to 14.10. klo 13–16: Oppilaitosten toiminnallinen tasa-arvosuunnittelu – miten ja miksi?
- to 18.11. klo 13–16: Ainokaiset alalla – miten toimia vahvasti sukupuolittuneiden alojen opiskelijoiden kanssa
- to 9.12. klo 13–16: Menetelmiä reppuun – välineitä oppilaitosten yhdenvertaisuustyön tueksi

Lisätietoa ja ilmoittautuminen: <https://www.potentiaalihanke.fi/aamukahvit-ja-koulutusiltapaivat-2021/>

Koulutusta tarjolla!

- **4. webinaari 24.11.2021: Teemana Tulevaisuus, haasteet ja mahdollisuudet**
<https://www.potentiaalihanke.fi/webinaari/>
- **Seuraa hanketiedotusta, tilaa uutiskirje:**
<https://www.potentiaalihanke.fi/yhteystiedot/tilaa-utiskirje/>

Potentiaalihanke

PotentiaaliH

- **Tilaa koulutus omaan työyhteisösi tai alueen toimijoille 2021:**
Yhteyshenkilö:
Sari Miettinen
etunimi.sukunimi@utu.fi

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Riko kaava.

┌ **Potentiaali** ─┐

Kiitos.

www.potentiaalihanke.fi

Potentiaali

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020